

1. VL Terve Tõrva MUUDATUS-ETTEPANEKUD EELARVESTRATEEGIA 2025-2029 INVESTEERINGUTELE

OBJEKT (kogumaksumus/sh omafin. ; tuh €) 2029	2026	2027	2028	
1.TG „A“ korpus	-580 -268	+580 +268		
2.Muusikakooli rek		-585 -185	+585 +185	
3.Tõrva Kõrtsihoone rek	-1000 -400	+1000 +400		
4.Helme tööstusala	-475 -92,5		+475 +92,5	
5.Tõrva kaarsilla ehitus				-500 -300
6.Kogukonnakeskuste arendamine		+200 +100	+200 +100	+200 +100
7.Tõrva Jäätmejaama ehitus		-62	-300 +62	+300
9.TANK jalgpalliväljak	+300 +300	+200 +200		
10. Tõrva Riiska linnaosa ja Hummuli keskuse parkimise ja liiklemise korrastamine terviklahendusena +300 +100				
11. Jõgeveste terviserada				+100 +50
12. Kergliiklusteede rajamine			+200 +100	+200 +100
KOKKU MUUDATUSED	-1750	+ 1095		+1760
+300 Sh omavahendid		-460,5	+721	+539,5
+50 omavahendite muudatus kasvavalt			-460,5	+260,5
+800 +850				
Katteallikad omaosalusele				
-tulumaksu laekumine		+100	+200	+210
+220 sama kasvavalt			+100	+300
+510 +730				
Eelarve saldo 120	+560,5	+39,5	-290	-
Võetava laenu muudatus +100	-550	0	+300	

Valimisliit Terve Tõrva seletuskiri muudatusettepanekutele

Pikalt languses olnud majandus on tõusul. Kuna võrdlusbaas madal, on majanduse suhteline kasvutempo esimestel aastatel suurem. 2026.aastast tõusevad õpetajate, päästjate ja pensionäride palgad. Suurendatakse nende kohalike omavalitsuste tulud, kus eakate osakaal on kõrge. Need suundumused puudutavad otseselt Tõrva valda. Tõrva vallavalitsus on selles valguses prognoosinud oodatava tulumaksu laekumise põhjendamatult tagasihoidliku, mille tulemusena pärsitakse kunstlikult valla omafinantseerimise võimekust. VL „Terve Tõrva“ arvestab tulumaksu laekumise kasvu 2026.a. 6,06% ja 2027.a. 5,71%, mille tulemusena suureneb valla tulu nelja aastaga kokku 730 tuhande euro võrra.

Vallavalitsuse poolt on põhjendamatult kavandanud 2026.aastasse nii alguse kui lõpetamisega mitmed suured investeeringud : Tõrva Gümnaasiumi „A“ korpuse rek, Tõrva Kõrtsihoone rek, Helme tööstusala, Helme Sotsiaalmaja. Sellest tulenevalt on planeeritud ka 2026.aastasse võetav laen 2,1 miljonit eurot. Realistlikum on need investeeringud jaotada kahe aasta peale. See võimaldab vähendada 2026.aastal võetavat laenu ja vähenevad tasutavad intressid.

VL Terve Tõrva ettepanekud eelarvestrateegia tabelis, vallavalitsuse ja majandus-eelarve komisjoni seisukohad

Majandus-eelarvekomisjonis hääletati valimisliidu muudatusettepanekuid ühe paketina, hääletustulemus 2 poolt, 3 vastu.

		2026	2027	2028	2029	Vallavalitsuse seisukoht	Majandus-eelarvekomisjoni seisukoht hääletuse tulemusel.
Strateegia 1.lug	Tõrva Gümnaasiumi rekonstrueerimine	1 580 000	0	0	0		
Strateegia 1.lug	sh toetuse arvelt	1 112 000					
Strateegia 1.lug	sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	468 000					
Muudatusettepanek	sh toetuse arvelt	-580 000	580 000			Ei arvesta	Ei arvesta
Muudatusettepanek	sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	-268 000	268 000			Ei arvesta	Ei arvesta
Strateegia 1.lug	Tõrva Muusikakoolile ruumide kohandamine energiatõhusaks	0	885 000	0	0		
Strateegia 1.lug	sh toetuse arvelt		600 000				
Strateegia 1.lug	sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		285 000				
Muudatusettepanek	sh toetuse arvelt		-585 000	585 000		Ei arvesta	Ei arvesta
Muudatusettepanek	sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		-185 000	185 000		Ei arvesta	Ei arvesta
Strateegia 1.lug	Tõrva Kõrtsihoone arendamine meelelahutus- ja vabaajakeskuseks	2 334 000	0	0	0		
Strateegia 1.lug	sh toetuse arvelt	1 334 000					
Strateegia 1.lug	sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	1 000 000					
Muudatusettepanek	sh toetuse arvelt	-1 000 000	1 000 000			Ei arvesta	Ei arvesta
Muudatusettepanek	sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	-400 000	400 000			Ei arvesta	Ei arvesta

Strateegia 1.lug	Helme tööstusala	775 000	775 000	0	0		
Strateegia 1.lug	sh toetuse arvelt	582 500	582 500				
Strateegia 1.lug	sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	192 500	192 500				
Muudatusettepanek	sh toetuse arvelt	-475 000		475 000		Ei arvesta	Ei arvesta
Muudatusettepanek	sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	-92 500		92 500		Ei arvesta	Ei arvesta
Strateegia 1.lug	Tõrva kaarsilla ehitus	0	0	0	500 000		
Strateegia 1.lug	sh toetuse arvelt				200 000		
Strateegia 1.lug	sh muude vahendite arvelt (omaosalus)				300 000		
Muudatusettepanek	sh toetuse arvelt				-200 000	Ettepanekus oli -500 tuh	
Muudatusettepanek	sh muude vahendite arvelt (omaosalus)				-300 000	Ei arvesta	Ei arvesta
Strateegia 1.lug	Kogukonnakeskuste arendamine (Ritsu, Ala, Hummuli, Riidaja)	500 000	100 000	100 000	100 000		
Strateegia 1.lug	sh toetuse arvelt	400 000					
Strateegia 1.lug	sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	100 000	100 000	100 000	100 000		
Muudatusettepanek	sh toetuse arvelt		200 000	200 000	200 000	Ei arvesta	Ei arvesta
Muudatusettepanek	sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		100 000	100 000	100 000	Ei arvesta	Ei arvesta
Strateegia 1.lug	Tõrva jäätmejaama ehitus	0	808 000	0	0		
Strateegia 1.lug	sh toetuse arvelt		646 000				
Strateegia 1.lug	sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		162 000				
Muudatusettepanek	sh toetuse arvelt		-300 000	300 000		Ei arvesta	Ei arvesta
Muudatusettepanek	sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		-62 000	62 000		Ei arvesta	Ei arvesta
Strateegia 1.lug	Jalgpalliväljak (noortekeskuse juures)	0	100 000	0	0		
Strateegia 1.lug	sh toetuse arvelt						

Strateegia 1.lug	sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		100 000				
Muudatusettepanek	sh toetuse arvelt	300 000	200 000			Ei arvesta	Ei arvesta
Muudatusettepanek	sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	300 000	200 000			Ei arvesta	Ei arvesta
Muudatusettepanek	Riiska linnaosa ja Hummuli keskuse parklad	0	0	0	400 000		
Muudatusettepanek	sh toetuse arvelt				300 000	Ei arvesta	Ei arvesta
Muudatusettepanek	sh muude vahendite arvelt (omaosalus)				100 000	Ei arvesta	Ei arvesta
Muudatusettepanek	Jõgeveste terviserada	0	0	0	150 000		
Muudatusettepanek	sh toetuse arvelt				100 000	Ei arvesta	Ei arvesta
Muudatusettepanek	sh muude vahendite arvelt (omaosalus)				50 000	Ei arvesta	Ei arvesta
Muudatusettepanek	Kergliiklustee rajamine	0	0	300 000	300 000		
Muudatusettepanek	sh toetuse arvelt			200 000	200 000	Ei arvesta	Ei arvesta
Muudatusettepanek	sh muude vahendite arvelt (omaosalus)			100 000	100 000	Ei arvesta	Ei arvesta
	KOKKU MUUDATUSED	-2 215 500	1 816 000	2 299 500	650 000		
	sh toetuse arvelt	-1 755 000	1 095 000	1 760 000	600 000		
	sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	-460 500	721 000	539 500	50 000		

	2026	2027	2028	2029	
KOKKU	6 662 000	4 366 750	1 100 000	1 305 000	
sh toetuse arvelt	4 536 500	2 836 500	80 000	280 000	
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	2 125 500	1 530 250	1 020 000	1 025 000	
KOKKU MUUDATUSED	-2 215 500	1 816 000	2 299 500	650 000	Muutus perioodil
sh toetuse arvelt	-1 755 000	1 095 000	1 760 000	600 000	1 700 000
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	-460 500	721 000	539 500	50 000	850 000
Summad peale muudatust	4 446 500	6 182 750	3 399 500	1 955 000	
sh toetuse arvelt	2 781 500	3 931 500	1 840 000	880 000	
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	1 665 000	2 251 250	1 559 500	1 075 000	

Vallavalitsuse selgitused VL Terve Tõrva muudatusettepanekute arvestamata jätmise kohta

Selgema ülevaate saamiseks on muudatusettepanekud tabelis näidatud punase värviga. Võrdluseks on juures ka musta värviga eelarvestrateegia peamiste investeeringute tabeli andmed peale 1.lugemist.

Vallavalitsus on koostanud investeeringute nimekirja vastavalt sellele, millised toetused investeeringute katteks juba teada või taotlemisel.

2026. aasta investeeringuid ei ole võimalik edasi lükata järgnevatesse aastatesse (gümnaasiumi hoone rekonstrueerimine, Helme tööstusala ehitus ja kõrtsihoone arendamine).

Valimisliidu poolt esitatud muudatuste sisseviimisel läheb eelarvestrateegia tabel tasakaalust välja 2027. ja 2028. aastal. Et eelarvestrateegia tasakaalu viia, selleks peaks laenu võtma täiendavalt 2027.aastal ca 460 tuhat eurot ja 2028.aastal lisaks 82 tuhat eurot. Vaatamata sellele, et ettepanek on suurendada tulumaksu laekumist. Kui kogu riigi majandusanalüüsis on keskmine tulumaksu tõus 4%, siis vallavalitsuse liikmed on seisukohal, et tulumaksu laekumise protsenti ei suurendaks riigi poolt pakutavast rohkem.

Muudatusettepanekus on ebatäpsusi toetuste arvelt tehtud investeeringute summas. Muutus objektide osas 4 aasta jooksul on 1 700 tuh eurot, ettepanekus 1 405 tuh eurot.

2. Tõrva Vallavalitsuse ettepanek Tõrva valla 2025-2029 eelarvestrateegiale 03.10.2025

Eelarvestrateegias on **Helme kiriku varemete ja linnuse varemate konserveerimine ja arendamine planeeritud 2026 aastal investeeringut 183 000 eurot**, millest 20 750 eurot omaosalust ja 83 000 toetust on suunatud Herme ordulinnuse ala väljaarendamiseks. Ülejäänud summa 29 250 omaosalust ja 50 000 toetust on planeeritud konserveerimiseks.

Tõrva valla õnnestus läbirääkimise teel liituda Viljandimaa arenduskeskuse eestvedamisel esitatava projektiga "Linnuste tee", mis esitatakse meetmesse atraktiivne piirkondlik ettevõtlus- ja elukeskkond (edaspidi PEEK meede). Tõrva vald osaleb projektis Helme linnuse ligipääsetavuse paremaks muutmise ja ala väljaarendamisega (teed, valgustus, parkla laiendus, sild, lava, wc-d jne). Projekti esitamise tähtaeg on 16.10.2025. Selleks, et projekt esitada peab olema esitada objekti eelprojekt ja omaosaluse garanteerimine

Eelprojekti valmimise tähtaeg on 06.10.2025, kus saame teadaplaneeritava investeeringu suuruse, seetõttu saame täpsetest summadest rääkida avalikul arutelul, kuid palun arvestada võimaliku investeeringu suurusega 500 000 eurot. PEEK meetme toetuse määr on 75% ja omaosalus 25%. Seetõttu tuleks eelarvestrateegias arvestada projekti omaosaluseks 125 000 eurot ja toetuseks 375 000 eurot.

Projekti omaosalust 125 000 eurot soovime katta **valla enda eelarvevahendite kui ka maakondade arengustrateegiate elluviimise toetusmeetmest (edaspidi MATA)**. Seega on plaanis järmisel aastal minna taotlema samale objektile omafinantseeringu võimedust summas 103 750 eurot, millest 83 000 eurot toetus ja 20 750 eurot omaosalus.

Tulenevalt eelnevast jaguneb projekti "Linnuste tee" rahastus järgmiselt:

1) **omaosalus** vallale eelarvest 42 000 eurot + MATA rahastus 83 000

2) **toetus** PEEK-st 375 000 eurot.

Hetkel on eelarvestrateegias juba kajastatud MATA toetuse summas 83 000 eurot ja omaosalus 20 750 eurot, seega investeeringu tabelis **olemasolevatele summadele lisada** summad järgnevalt:

„Helme kiriku ja linnuse varemete konserveerimine ja arendamine“

1) Toetus summas 375 000 eurot

2) Omaosalus 21 250 eurot

3) Kokku 396 250 eurot

Seega oleks uues eelarvestrateegias kokku real „**Helme kiriku ja linnuse varemete konserveerimine ja arendamine**“ numbrid järgnevad

1) Toetus summas 508 000 eurot

2) Omaosalus 71 250 eurot

3) Kokku 579 250 eurot

Vallavanem

Majandus-eelarvekomisjonis arutati 2. muudatusettepanekut. Kuna koosoleku toimumise ajaks oli selgunud ordulinnuse rekonstrueerimise maksumuse pakkumus, siis toetuse ja omafinantseeringu osa muutus võrreldes esialgses ettepanekus toodule.

Komisjon otsustas lisada eelarvestrateegiasse eraldi reana ordulinnuse arendamise projekt (Linnuste tee projekt), kus toetuse osale lisati juurde 682 500 eurot (esialgu 83 000) ja omafinantseeringu osale lisati juurde 123 750 eurot (esialgu 20 750 eurot). Omafinantseeringu summa katteks suurendati 2026.a. eelarvestrateegias tulumaksu laekumise osa.

Selgitused koostas Maire Appo